

## การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ กับปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราในสังคมไทย

สุติรัตน์ ปิรยาวิจิตร\*

ประยงค์ แสนบุราณ\*\*

### บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของการข่มขืนกระทำชำเราในสังคมไทย สาเหตุปัจจัยและการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนากับปัญหาการข่มขืนกระทำชำเรา จากการศึกษาพบว่าการข่มขืนกระทำชำเราเป็นปรากฏการณ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบรุนแรงและมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยเชื่อได้ว่าเป็นวิกฤตการณ์ของสังคมและจากการพิจารณาถึงสาเหตุปัจจัยของปัญหาการข่มขืนกระทำชำเรานั้นพบว่าสิ่งแวดล้อม โอกาส สภาพสังคมที่เสื่อมโทรม การขาดศีลธรรมของคนในสังคม ทศนคติค่านิยมทางเพศ การหย่อนยานของการป้องกันและปราบปรามพฤติกรรมของเหยื่อ ตลอดจนความผิดปกติทางจิตของผู้กระทำการข่มขืนเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่ออุบัติการณ์การเกิดการข่มขืนกระทำชำเราทั้งสิ้น การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราในสังคมไทยในส่วนของผู้กระทำการข่มขืนจะต้องอาศัยหลักศีลห้า การมีสติสัมปชัญญะและความละอายชั่วกลัวบาป และในส่วนของเหยื่อจากการถูกข่มขืน

---

\* นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ติดต่อได้ที่: sutirutp@yahoo.com

\*\* ศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ติดต่อได้ที่: prof.dr.prayong@gmail.com

กระทำชำเรานั้นหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่นำมาประยุกต์ใช้คือเรื่องของความไม่ประมาท

**คำสำคัญ:** หลักธรรมทางพุทธศาสนา; ข่มขืนกระทำชำเรา; สังคมไทย

## **Applying Buddhist Principles to Solve the Problem of Rape in Thai Society**

Sutirut Peerayawichit \*

Prayong Saenpuran \*\*

### **Abstract**

The objectives of this research were to investigate and analyze issues of rape in Thai society, its causes and factors related and applying Buddhist principles to cope with the problem of rape. The study found that rape has severe costs, has tended to increase in violence, and has contributed to a crisis in Thai society. In terms of the causes and effects of rape, it was found that significant factors thought to lead to rape incidents include environmental factors, factors that create opportunities for rape to occur, self-indulgence in society, a lack of morality, factors relating to sexual attitudes, deterioration of efforts to prevent or suppress crimes related to rape, victim behaviors, and psychological abnormalities of the rapist. The application of Buddhist principles

---

\* Ph.D.'s student, Eastern Philosophy and Religions Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, e-mail: sutirutp@yahoo.com

\*\* Professor, Eastern Philosophy and Religions Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, e-mail: prof.dr.prayong@gmail.com

to solve issues of rape in Thai society applicable to potential perpetrators and incidents of rape are the Five Precepts, mindfulness, conscience, shame and fear of sin. Potential rape victims, on the other hand, must apply the Buddhist principle of non-carelessness.

**Keywords:** Buddhist principles; rape; Thai society

## 1. บทนำ

ในสภาพสังคมปัจจุบันซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย สังคมไทยส่วนใหญ่ที่เคยเป็นสังคมชนบทนั้นได้เปลี่ยนมาเป็นสังคมเมืองที่มีค่านิยมทางวัตถุเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งความเอื้อเฟื้อช่วยเหลืออาทรกันก็มิมีน้อยลง ตลอดจนความเสื่อมทางศีลธรรมก็เป็นปัญหามากขึ้นตามไปด้วย กล่าวโดยเฉพาะกรณีผู้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศที่ปรากฏในสังคมไทยนั้นนับว่าเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ การล่วงละเมิดทางเพศที่พบมากและเป็นภัยที่สร้างความหวาดกลัวให้แก่ผู้หญิงมากที่สุดคือภัยจากการข่มขืนกระทำชำเรา การข่มขืนถือว่าเป็นความรุนแรงทางเพศโดยที่ผู้ถูกกระทำไม่เต็มใจหรืออาจจะเกิดในกรณีที่ผู้ถูกกระทำไม่อยู่ในฐานะที่จะปกป้องตัวเองได้ ภัยข่มขืนอาจเกิดขึ้นได้ทั้งที่ทำงาน บนถนนหนทาง สถานที่ราชการ โรงเรียน ตลอดจนสถานที่ที่คิดว่าปลอดภัยที่สุดคือบ้าน การข่มขืนสามารถเกิดได้กับคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ ส่วนผู้กระทำการข่มขืนนั้นมีตั้งแต่คนใกล้ชิดที่สุดในครอบครัว เช่น พ่อ พ่อเลี้ยง ปู่ ตา น้า น้องชาย รวมถึงบุคคลที่ได้รับการเคารพนับถือ เช่น ครู นักบวช ผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน ตลอดจนเพื่อน เพื่อนบ้าน และบุคคลแปลกหน้า ซึ่งนับวันภัยจากการข่มขืนกระทำชำเราจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อชีวิตและความมั่นคงปลอดภัยของบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อ ตลอดจนสังคมด้วย ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติพบว่า มีคดีอาชญากรรมด้านการข่มขืนใน พ.ศ.2522 มากถึง 4,644 คดีและส่วนมากจะเป็นในครอบครัวหรือโดยเพื่อนบ้าน (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและมูลนิธิธรรมาภิบาลเรื่องสุขภาพผู้หญิง, 2550, น. 9) การข่มขืนเป็นปรากฏการณ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมแผ่ขยายไปในวงกว้างและหลายฝ่ายต้องการให้ปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราหมดไปหรือทุเลาเบาบางลงไป เมื่อกล่าวถึงพุทธศาสนาแล้วนั้นพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ตั้งอยู่บนเหตุผลและต้องการศึกษาดูว่ามีเหตุปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้ลดการเกิดปัญหาการข่มขืนกระทำชำเรา และเมื่อปัญหานี้ยังคงดำรงอยู่ พุทธศาสนามีวิธีการอย่างไรที่จะจัดการกับปัญหาและจะทำให้ปัญหาเหล่านี้หมดไปหรือลดระดับความรุนแรงลงไป และเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่เราจะสามารถนำเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้กับปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราที่มีในสังคมไทย

บทความนี้เกิดขึ้นเพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาข้างต้นและป้องกันแก้ไข โดยการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ โดยจะได้กล่าวถึงความหมายและคำนิยามของการข่มขืนกระทำชำเรา สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราในสังคมปัจจุบัน ตลอดจนถึงการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราในสังคมไทยเป็นลำดับต่อไป

## 2. ความหมายและคำนิยามของการข่มขืนกระทำชำเรา

“ข่มขืน” (Rape) หมายถึง บังคับ ชืนใจ ส่วนในทางกฎหมายนั้นหมายถึง การที่ชายใช้กำลังหรืออำนาจบังคับหญิงให้ทำตามใจตนโดยหญิงไม่ได้ยินยอมโดยสมัครใจตามความหมายในพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2538, น. 11) จากเหตุเหล่านี้ คือ โดยการขู่ข่มขืนโดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถขัดขืนได้ โดยการทำให้หญิงเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น โดยสาระสำคัญของความผิดนี้คือ การไม่ยินยอมของหญิง เพราะถ้าหญิงยินยอมแล้วย่อมไม่เป็นการข่มขืน แต่ถ้าไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ความยินยอมก็เป็นการข่มขืน (ไพเนตร ธนาบริบูรณ์, 2526, น. 64)

กระทำชำเรา หมายความว่า การที่ชายร่วมประเวณีกับหญิง กล่าวคือของลับหรืออวัยวะสืบพันธุ์ของชายต้องล่วงล้ำเข้าไปในช่องคลอดหรืออวัยวะสืบพันธุ์ของหญิงแล้ว ไม่ว่าจะล่วงล้ำเข้าไปมากน้อยเพียงใดก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว ส่วนชายจะสำเร็จความใคร่หรือไม่นั้นไม่สำคัญ หรือของลับของชายเพียงแตะจรดช่องคลอดของหญิง แต่ไม่สามารถล่วงล้ำเข้าไปได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด เช่น เพราะอวัยวะสืบพันธุ์ของชายโตไม่ได้ขนาดกับอวัยวะสืบพันธุ์ของหญิงหรือชายสำเร็จความใคร่เสียก่อน เหล่านี้ก็มีความผิดฐานพยายามกระทำชำเรา (สวลีรัตน์ พิงพราวลี, 2548, น. 5)

หากจะมองโดยรวมแล้ว การข่มขืนเป็นการกระทำผิดทางเพศที่ผิดกฎหมายและผิดศีลธรรมในแง่ของการละเมิดต่อเสรีภาพทางร่างกายและเป็นการประทุษร้ายผู้อื่น ซึ่งสำหรับผู้หญิงแล้วถือกันว่าเป็นการทำร้ายกายและใจอย่างสาหัส

เพราะก่อให้เกิดผลร้ายต่อผู้ถูกระทำและครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาการขวัญเสียจากเหตุการณ์ สภาพบีบคั้นทางด้านจิตใจเป็นระยะยาว ตลอดจนการถูกลดคุณค่าและการดูหมิ่นดูแคลนจากสังคม ในแง่ของสังคมการข่มขืนเป็นการกระทำที่นอกจากจะเป็นภัยกับสังคมแล้วยังเป็นภัยกับบ้านเมืองด้วย ปัญหาการข่มขืนเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นความเลวร้ายและตกต่ำของสังคมอย่างที่สุด และที่น่ากลัวก็คือในสังคมไทยปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงดังกล่าวในระยะหลังจะเป็นเด็ก โดยผู้กระทำผิดนั้นกลับเป็นคนที่รู้จักคุ้นเคยหรือคนในครอบครัว นอกจากนั้นแล้วในระยะหลังคดีข่มขืนยังมีความรุนแรงและเหี้ยมโหดเพิ่มมากขึ้นคือมักจะมีการทำร้ายผู้เสียหายจนกระทั่งถึงแก่ความตายด้วยเพื่อเป็นการปกปิดความผิด

### 3. สาเหตุของการข่มขืนกระทำชำเรา

จากการพิจารณาสาเหตุของการข่มขืนกระทำชำเราอันเป็นการกระทำ ความผิดที่รุนแรงทางเพศนั้น จะพบว่าสาเหตุมีทั้งสาเหตุภายนอกและสาเหตุภายใน

#### 3.1 สาเหตุภายนอก

3.1.1 โอกาส เวลา และสถานที่อำนวย เช่น ความมืดในยามค่ำคืน สถานที่เปลี่ยว ผู้หญิงมาคนเดียวจึงเป็นโอกาสให้อาชญากรมีช่องทางในการกระทำผิดได้

3.1.2 สภาพสังคมสิ่งแวดล้อมซึ่งเอื้ออำนวยและยั่วยวนใจ สิ่งแวดล้อมที่เป็นอบายมุข เช่น สุรา ยาเสพติด สถานเริงรมย์ และสิ่งยั่วยุเร้ากามารมณ์ทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ ปฏิทิน วีดีโอ โฆษณา ภาพยนตร์ลามกที่มีอยู่ดาษดื่นนั้นเป็นอันตรายและทำให้คนคึกคะนองหมกมุ่นมัวเมาอยู่กับกามารมณ์ และส่งเสริมเร้าเร้าในเรื่องเพศจนขาดการยับยั้งตนเอง ทั้งในด้านความคิดและการกระทำจนทำให้เกิด

อาชญากรรมทางเพศ แต่เราก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าสิ่งเหล่านี้มีผลอย่างมากในการทำ  
ให้คดีการข่มขืนกระทำชำเราเพิ่มสูงขึ้นและรุนแรงมากขึ้น

ในการข่มขืนกระทำชำเราทั้งหลายที่เกิดขึ้น สาเหตุสำคัญมาจากสื่อลามก  
สิ่งเสพติดต่างๆ โดยเฉพาะสุรา แม้ว่าปัญหาจริงๆ ไม่ได้อยู่ที่การดื่มสุราแต่ก็เป็น  
สาเหตุอันหนึ่งที่ทำให้เกิดอาชญากรรมดังกล่าวขึ้น เพราะการดื่มสุราทำให้คนขาดสติ  
นอกจากนี้แล้ว สื่อลามก ภาพโป๊เปลือยก็เป็นสิ่งที่เกี่ยวพันอย่างแยกไม่ออกกับคดี  
ข่มขืนกระทำชำเราที่เกิดขึ้น จากการศึกษาของไดอานา รัสเซล (Diana E. H.  
Russell) แห่งมหาวิทยาลัยมิลลิส สหรัฐอเมริกา เมื่อ ค.ศ.1984 ได้มีการคาดประมาณ  
กันว่าคดีข่มขืนกระทำชำเราประมาณ 1 ล้านคดีที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกานั้นเกิดขึ้น  
เพราะการชู้หน้าหรือได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากการดูสื่อลามก (สุนทรีย์ สิริอินติวงศ์,  
2557, online) หลักฐานจำนวนมากที่สามารถเชื่อมโยงสื่อลามกกับกรณีการข่มขืน  
จากประสบการณ์การทำงานของอาสาสมัครของมูลนิธิผู้หญิงนั้นระบุได้ว่า เมื่อใดก็ตาม  
ที่มีหนังโป๊เข้ามาฉายในหมู่บ้านจะเกิดกรณีเด็กและผู้หญิงถูกข่มขืนกระทำชำเรา  
ตามมาเสมอ และพบว่าคดีข่มขืนกระทำชำเราจำนวนมากเป็นผลสืบเนื่องมาจากสื่อ  
ลามกไม่ชนิดใดก็ชนิดหนึ่ง (นิตยา พิริยะพงษ์พันธ์, 2538, น. 24)

3.1.3 สภาพสังคมที่เสื่อมโทรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสื่อมโทรมทางด้านจิตใจ  
ผู้คนขาดศีลธรรม หรือขาดการปฏิบัติตามหลักธรรมหลักศาสนาที่ยึดถือ ทำให้จิตใจ  
คนหยาบกระด้างเห็นแก่ตัวมีวเมาด้วยกิเลสตัณหาและกามารมณ์ นอกจากนี้แล้ว  
สภาพสังคมวัตถุนิยมที่ผู้คนบริโภคกันอย่างเมามัมนั้นไม่ว่าจะเป็นวัตถุหรือกามารมณ์  
นั้นมีส่วนในการทำให้ปัญหาการข่มขืนสตรีนั้นเลวร้ายมากขึ้น เพราะในสังคมที่ทุก  
อย่างเป็นสินค้ากามารมณ์ในรูปของบริการต่างๆ ที่ทำรายได้ดีให้แก่ธุรกิจซึ่งก็ได้  
ถูกเสนอขายให้กับผู้บริโภคในสังคมดังกล่าวนี้ โดยทั่วไปกล่าวได้ว่า สภาพสังคมที่  
เลวร้ายนั้นเป็นอีกสาเหตุหนึ่งซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาการข่มขืนเพิ่มมากขึ้น

3.1.4 ทศนคติ ค่านิยมทางเพศที่เป็นไปในลักษณะเหลื่อมล้ำ ผู้หญิงถูกมองว่าเป็น  
วัตถุทางเพศ เป็นสิ่งบ่าบัดความใคร่ของผู้ชายนั้น เป็นค่านิยมที่เหยียบย่ำทำลาย  
คุณค่าของสตรี เป็นค่านิยมที่กดขี่แสดงถึงความไม่เคารพต่อเสรีภาพและความ

เสมอภาคของผู้อื่น การมีมาตรฐานสองชั้นในเรื่องทางเพศ ความคิด ค่านิยมในสังคมที่สั่งสมมาว่าชายชาติภริยาจะต้องกินเหล้า สูบบุหรี่ พิซิดหญิงได้มาก อีกทั้งความคิดที่ว่าผู้ชายคือแมลง ผู้หญิงคือดอกไม้ ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอเป็นผู้รับ ผู้ชายเป็นผู้กระทำเป็นฝ่ายรุกนั้น ล้วนสนับสนุนความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดที่ว่า บทบาทของชายในแง่ของผู้พิชิตนั้นทำให้ผู้ชายมีแนวโน้มที่จะเห็นว่าการข่มขืนนั้นเป็นความสามารถในการเอาชนะพิชิตผู้หญิงในรูปแบบหนึ่งด้วยเช่นกัน

สุชีลา ตันชัยนันท์ (2533, น. 108) กล่าวว่า การข่มขืนคือสัญลักษณ์แห่งชัยชนะของเพศชาย อีกนัยหนึ่งก็คือการข่มขืนเป็นสิ่งที่แสดงชัยชนะของเพศชายตามค่านิยมแบบชายในสังคม จากการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้กระทำการข่มขืนนั้น พวกเขาบอกว่าผู้หญิงนั้นเป็นเหยื่อ การได้ใช้กำลังหรืออาวุธข่มขืนผู้หญิงผู้เคราะห์ร้ายทำให้เกิดความรู้สึกพอใจเสมือนหนึ่งว่าเขาได้พิชิตเหนือหญิง ส่วนพฤติกรรมทางเพศของการข่มขืนนั้นก็เพียงขั้นตอนหนึ่งที่เขาพิชิตได้เท่านั้นเอง

3.1.5 การหย่อนยานของสถาบันที่มีหน้าที่ดัดทอนเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดอาชญากรรมทางเพศและการหย่อนยานของการป้องกันและปราบปรามก็เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ปัญหานั้นทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

### 3.2 สาเหตุภายใน

สำหรับสาเหตุภายในที่ทำให้เกิดการข่มขืนนั้นแบ่งออกได้เป็น สาเหตุภายในของตัวผู้ข่มขืนและสาเหตุภายในของตัวเหยื่อผู้ถูกข่มขืน

โดยสาเหตุภายในจากตัวผู้ข่มขืนนั้นได้แก่ ลักษณะความผิดปกติทางจิตใจ และความผิดปกติทางบุคลิกภาพ อันได้แก่ การขาดความไว้วางใจผู้อื่น การมองโลกในทางลบ และความขัดแย้งทางเพศ เช่น การไม่สมปรารถนาในความสุขทางเพศ

ส่วนสาเหตุภายในของผู้ถูกข่มขืนคือ การสวมเสื้อผ้าที่ไม่สุภาพเป็นไปในลักษณะกระตุ้นความรู้สึกทางเพศแก่ผู้พบเห็น เช่น กางเกงขาสั้น กระโปรงสั้น เสื้อผ้ารัดรูปหรือเปิดให้เห็นเนื้อหนังมังสา เป็นต้น

หากพิจารณาดูมูลเหตุโดยทั้งหมดแล้วเราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมานั้น ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ชักนำให้เกิดอาชญากรรมทางเพศได้ด้วยกันทั้งสิ้น แม้ว่าการข่มขืนนั้นจะเกิดขึ้นได้เพราะอาชญากรสบโอกาสในการกระทำผิด อาศัยความมืด สถานที่เปลี่ยว การมาคนเดียวนั้นล้วนเป็นภาวะภายนอกที่เอื้อต่อการเกิดเหตุร้าย แต่สิ่งที่จะถือได้ว่าเป็นสาเหตุหลักหรือต้นเหตุที่แท้จริงนั้นก็คือ การเห็นสตรีเป็นวัตถุทางเพศ เป็นเครื่องรองรับตัณหาของชาย เรื่องดังกล่าวนี้ส่งผลไปยังพฤติกรรมที่ลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของหญิง ดังจะเห็นได้จากการให้ค่าผู้หญิงด้วยรูปร่างที่สวยงาม การที่ผู้หญิงถูกเสนอขายในรูปของสินค้าทางเพศ นอกจากนี้แล้ว ความคิดดังกล่าวยังส่งผลให้เกิดความรุนแรงทางเพศต่อสตรี พวกอาชญากรจึงได้ประทุษร้ายทางเพศโดยไม่เลือกว่าเป็นทารก เด็กหญิง หญิงสาว หญิงชรา ไม่ว่าจะเป็นลูกหลาน ญาติ คนรัก หรือคนแปลกหน้า

ในส่วนของการแต่งกายของผู้หญิงนั้น คนส่วนใหญ่มักคิดกันว่า การแต่งกายที่ขี้ขลาด เช่น ใส่กระโปรงสั้นคือสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งของปัญหา ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเหยื่อที่ถูกข่มขืนกระทำชำเรานั้นอาจจะเป็นผู้ที่แต่งกายปกปิด เป็นเด็ก เป็นนักเรียน เป็นครู หรืออื่นๆ ดังนั้นความเชื่อที่ว่า การแต่งกายเป็นสาเหตุสำคัญจึงไม่น่าจะถูกต้อง แม้ว่ามันจะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาได้ โดยแท้จริงแล้วผู้หญิงเป็นเหยื่อผู้บริสุทธิ์มากกว่าจะเป็นสาเหตุกระตุ้นอารมณ์ผู้กระทำผิด

สำหรับประเด็นเรื่องความผิดปกติทางจิตของผู้ข่มขืนนั้น คนส่วนใหญ่เชื่อกันว่าการข่มขืนนั้นเป็นพฤติกรรมของผู้ชายที่มีปัญหาทางจิตเกี่ยวกับเรื่องเพศ ไม่สามารถควบคุมความต้องการทางเพศและเป็นพวกที่เก็บกด ไม่มีทางระบายออกทางเพศ กล่าวคือ เป็นผู้ชายที่มีความแตกต่างจากผู้ชายปกติทั่วไป แต่ความเชื่อนี้เป็นความเชื่อที่ขัดกับข้อเท็จจริงและผลที่ได้จากการศึกษาเรื่องการข่มขืน (นิรมล พงุฒาธร, 2536, น. 20) เพราะจริง ๆ แล้วผู้ชายที่กระทำการข่มขืนผู้หญิงนั้นไม่ได้มีเฉพาะผู้ที่มีปัญหาหรือความผิดปกติทางจิตเท่านั้น แต่ยังมีคนจิตปกติทั่วไป ในในทุกกลุ่มคน ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ นักบวช แพทย์ ครู ตำรวจ ผู้ต้องหา คนติดยา ฯลฯ โดยเขาเหล่านั้นไม่ได้มีอะไรแตกต่างไปจากผู้ชายธรรมดาทั่วไปเลย

#### 4. การข่มขืนกระทำชำเราในสังคมปัจจุบัน

ในสภาพสังคมประเทศไทยในขณะนี้จะเห็นได้ว่าข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ไทยในปัจจุบันเป็นข่าวที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมไทยในปัจจุบันได้ดี ข่าวการข่มขืนกระทำชำเราที่เกิดขึ้นรายวัน ดังล่าสุดข่าวการข่มขืนที่เป็นข่าวใหญ่ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2550 นั่นก็คือในกรณีที่ ด.ญ.แก้ว (นามสมมติ) อายุ 11 ขวบ นักเรียนชั้น ป.6 กลายเป็นแม่มดลูกอ่อน หลังแม่เข้าร้องเรียนว่า ด.ญ.แก้ว เพ็งคลอดลูกเมื่อวันที่ 12 มิ.ย. ที่ผ่านมาและสงสัยว่าลูกสาวโดนคนร้ายข่มขืนจนตั้งครรภ์และคลอดลูกออกมาดังกล่าว โดยที่ก่อนหน้านี้ได้พาลูกไปฝากไว้กับพี่สาวตั้งแต่อายุ 2 ขวบ และก็ไปมาหาสู่กันตลอด กระทั่ง 1 ปีเศษที่ผ่านมาไม่ค่อยได้เจอลูกมาพบอีกครั้งก็ทราบว่าเป็นเพ็งคลอดหลานล่าสุดเมื่อวานนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สน.บางโพธิ์พวง นำกำลังบุกจับกุมนายฉลาด เสนารัต อายุ 40 ปี ซึ่งเป็นลุงเขยของ ด.ญ.แก้ว จากบ้านเช่าย่านทองนพรี กรุงเทพมหานครไปสอบปากคำหลักตกเป็นผู้ต้องสงสัยเนื่องจากถูกมองว่าเป็นผู้ชายที่อยู่ใกล้ชิดกับ ด.ญ.แก้วมากที่สุด จากการสอบสวนนายฉลาดได้ยอมรับว่าเคยลวนลาม ด.ญ.แก้ว 1 ครั้ง เหตุเกิดเมื่อปลายปีที่แล้วตอนกลางคืน นายฉลาดอ้างว่าตนกับภรรยาจับ ด.ญ.แก้วมาเลี้ยงดูตั้งแต่อายุเพียง 5-6 ขวบ โดยแม่ของเด็กซึ่งเป็นน้องสาวของภรรยาเข้ามาฝากไว้ ในวันเกิดเหตุขณะที่นอนหลับอยู่ในห้องเช่า ด.ญ.แก้วลุกขึ้นมาสะกิดทำให้ตนรู้สึกตื่นตัวขึ้นมาและเกิดอารมณ์ทางเพศจึงลงมือลวนลามใช้อวัยวะเพศสัมผัสกับอวัยวะเพศของด.ญ.แก้ว จนสำเร็จความใคร่เพียงครั้งเดียวเท่านั้น ซึ่งก่อนหน้านี้เคยเห็นด.ญ.แก้วมีประจำเดือน แต่หลังจากเหตุการณ์ในวันนั้นแล้วก็ไม่เห็นประจำเดือนมาอีกสงสัยว่าเด็กจะตั้งครรภ์ กระทั่งเรื่องบานปลายใหญ่โตขึ้นมา (สำนักข่าวเนชั่น, 2550, online)

ในระยะหลังมานี้เรามักจะเห็นเหตุการณ์ในลักษณะนี้บ่อยขึ้นคือ ข่าวที่เด็กสาวถูกคุกคามทางเพศโดยคนในครอบครัว ซึ่งเป็นเรื่องที่ถือว่ามิผลต่อสภาพจิตใจของประชาชนที่รับข่าวสารเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่ถือว่าเป็นสังคมวัตถุนิยม เมื่อเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อมนุษย์มากขึ้นจึงทำให้มนุษย์ใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด สื่อลามกอนาจารมีแพร่หลายทั้งในอินเทอร์เน็ต มือถือ คลิป

วิดีโอ หรือแผนวีซีดีโป๊ที่วางขายกันอย่างแพร่หลายในท้องถนน หรือแม้กระทั่งสื่อโทรทัศน์ที่บางครั้งอาจจะชักนำไปถึงเรื่องราวในลักษณะเช่นนี้

อย่างไรก็ตาม การมองหาโทษหรือปัจจัยภายนอกกว่าเป็นต้นเหตุของปัญหา ทั้งเรื่องบทลงโทษที่น้อยเกินไปของกฎหมาย การเสเพลสิ่งเสเพล การดื่มสุรา หรือแม้กระทั่งการมองว่าผู้หญิงแต่งตัวโป๊ไม่ระวังตัว ปลอมเนื้อปลอมตัวชั่วอารมณ์ทางเพศนั้นน่าจะเป็นการมองปัญหาที่ปลายเหตุ ซึ่งทำให้เราไม่เคยคิดจะกลับมาตั้งคำถามกับวิธีคิดเรื่องเพศ หรือความสัมพันธ์ระหว่างเพศหญิงกับชายที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน เราได้ตระหนักถึงการบ่มเพาะลูกหลานให้เข้าใจเรื่องเพศ และความสัมพันธ์ระหว่างเพศหญิงและชายอย่างไร หรือเราได้สอนลูกหลานเพศชายให้เข้าใจและเคารพในการดำรงอยู่ของมนุษย์เพศหญิงในสังคมอย่างไร เราได้ตั้งคำถามกับความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่เท่าเทียมในชีวิตประจำวันอย่างไร และทำไมผู้หญิงในสังคมไทยจำนวนไม่น้อยจึงยังต้องเผชิญปัญหาทางเพศและอคติทางเพศ ตั้งแต่เด็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ และยอมที่จะปกปิดเอาไว้เพราะความอับอายที่ถูกยัดเยียดให้โดยผู้คนในสังคม เรามองปัญหาทางเพศที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยโดยการตั้งคำถามถึงการมีชีวิตของผู้หญิงมาโดยตลอด เช่น การแต่งตัว การวางตัวที่เหมาะสมการอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีของสังคม ฯลฯ โดยที่ผู้ชายไม่เคยต้องรับผิดชอบแต่อย่างใด ซึ่งในทรรศนะของผู้เขียน การแต่งกายของผู้หญิงและคติทางเพศเป็นคนละเรื่องกัน คติทางเพศหลายกรณีบางครั้งไม่ได้เกี่ยวกับการแต่งตัวของผู้หญิงเลย แต่กลับถูกนำมาใช้เพื่อเป็นข้ออ้างในการปิดความรับผิดชอบของผู้ชาย เพราะต้องการจะให้อภิสิทธิ์ทางเพศของผู้ชายดำรงต่อไปหรือไม่

การบ่มเพาะความคิดในเรื่องเพศหรือการพูดคุยกันในเรื่องเพศนั้นเกิดขึ้นเกือบทุกพื้นที่ทั้งในครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน ทั้งทางการเมือง บทละคร และสื่อประเภทต่าง ๆ เราซึมซับความไม่เท่าเทียมทางเพศมาตั้งแต่วัยเยาว์จนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เราถูกบ่มเพาะว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องต้องห้ามและอันตราย ต้องวางตัวอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีงาม ยิ่งมีข่าวข่มขืนและข่าวทางเพศอยู่ทุกวันยิ่งทำให้เรามีความรู้สึกไม่มั่นคงไม่ปลอดภัยในชีวิตมากขึ้น เราไม่สามารถเข้าห้องน้ำสาธารณะโดยไม่กลัวว่าจะถูกแอบถ่ายภาพหรือวิดีโอได้ เราไม่สามารถมีชีวิตเพียงลำพังโดยไม่

หวังพึ่งพิงเพศชายที่จะมาปกป้องดูแลได้ ในขณะที่เดียวกันกับที่มีผู้ชายอีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ลงมือกระทำการในเรื่องทางเพศเพื่อให้เรารู้สึกหวาดกลัวและไม่มั่นคงปลอดภัยมากขึ้น ในทางกลับกันมีผู้ชายจำนวนไม่น้อยในสังคมไทยถูกบ่มเพาะให้แสดงออกในเรื่องเพศอย่างเปิดเผย มีความอยากรู้อยากเห็นและแสวงหาประสบการณ์ทางเพศเพื่อรับประกันความเป็นชาย ผู้ชายจำนวนไม่น้อยจึงคิดว่าตนเองมีอำนาจในการควบคุมเรื่องเพศและกำหนดความต้องการทางเพศของผู้หญิงได้ ผู้ชายสามารถแสดงออกถึงความต้องการทางเพศอย่างเปิดเผย สามารถที่จะลงมือสนองตัณหาทางเพศของตัวเองผ่านเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิงทั้งที่อยู่ในครอบครัว เครือญาติ ลูกหลานและคนแปลกหน้าได้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การพูดจาและใช้สายตาทะลอม การลวนลามเนื้อตัวร่างกายจนถึงการข่มขืน เป็นต้น ซึ่งผู้ชายจำนวนไม่น้อยไม่ได้รู้สึกว่าการกระทำเหล่านี้ผิด หรือละเมิดศีลธรรมอันดีงามในการเป็นมนุษย์เพศชายของตนแต่อย่างใด เช่นเดียวกันกับกรณีของครอบครัวนักเรียนชายแปดคนที่พยายามจะลวนลามและข่มขืนนักเรียนหญิงร่วมชั้นเรียน พวกเขาไม่ได้มองว่าลูกหลานผู้ชายของตนเองทำผิดหรือละเมิดซึ่งการมีชีวิตอยู่ของเด็กนักเรียนผู้หญิงคนหนึ่งอย่างไร เป็นแต่เพียงแค่ความตึงเครียดของประสาทของเด็กวัยรุ่นผู้ชาย หรือกรณีนักเรียนเมืองผู้ชายไม่ได้รู้สึกละอายหรือว่าไม่ต้องออกมาแสดงความรับผิดชอบอะไรเมื่อถูกจับได้ว่าเปิดดูภาพผู้หญิงโป๊เปลือยในที่ประชุมรัฐสภา ผู้ชายมองข้ามความสำคัญของการให้เกียรติหรือการเคารพในเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิงไปได้อย่างไร และผู้หญิงถูกมองข้ามสิทธิรวมทั้งเสรีภาพในเนื้อตัวร่างกายของตัวเองมาอย่างเนิ่นนานได้อย่างไร

วิธิตที่ให้อภิสิทธิ์กับเพศชายในเรื่องเพศนั้นไม่ได้ส่งผลในทางความคิดต่อผู้คนที่มิเพศสภาพเป็นชายเท่านั้น แต่ยังทำให้ผู้หญิงบางส่วนมองปัญหาเหล่านี้แยกขาดจากปัญหาที่มีร่วมกันของผู้หญิงให้กลายเป็นเพียงปัญหาปัจเจกเช่น หากเกิดการล่วงเกินทางเพศ การข่มขืน ส่วนใหญ่จะถูกมองว่าเป็นเพราะการกระทำของผู้หญิงเองจึงต้องก้มหน้ารับความอับอายที่เธอไม่ได้ก่อและถูกกลืนตรึงศักดิ์ศรีถูกตีฉันทินทา ขาดซึ่งความเห็นอกเห็นใจในฐานะเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน สิ่งเหล่านี้ยิ่งทำให้ผู้ชายส่วนใหญ่ยังคงใช้อภิสิทธิ์ในเรื่องทางเพศเหนือเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิงต่อไป หากเป็นเช่นนั้นแล้วเรายังคงจะต้องเห็นข่าวกรณีการล่วงละเมิดทางเพศใน

สังคมไทยที่จะเกิดขึ้นแล้วซ้ำเล่าเช่นนี้ต่อไป ดูจากการข่มขืนและการล่วงลามทางเพศในละครหลังข่าวเพื่อความบันเทิงต่อไปโดยไม่เคยคิดตั้งคำถาม และไม่ว่าเราจะมีกรณีทางเพศที่เลวร้ายมากขึ้นเท่าใดก็ไม่สามารถจะจุดประกายการคิดและการพยายามร่วมมือกันแก้ไขในปัญหาเหล่านี้ได้อย่างจริงจังได้เลย ยกเว้นการพยายามจะแก้ปัญหาก็ปลายเหตุและการพยายามจะควบคุมที่ตัวผู้หญิงเท่านั้น หากเราย้อนหันกลับมาตั้งคำถามกับปัญหาเหล่านี้ใหม่ และพยายามปรับเปลี่ยนความคิดและการบ่มเพาะลูกหลานรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับการเคารพให้เกียรติและคำนึงถึงการดำรงอยู่ของมนุษย์ที่เท่าเทียมกันได้ ก็น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นของการพยายามแก้ปัญหานี้ในระยะยาวได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องดำเนินไปพร้อมๆ กับการเห็นความสำคัญจากทุกๆ ฝ่ายอย่างจริงจังทั้งจากในพื้นที่ ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน การเมือง และสื่อประเภทต่างๆ

## 5. การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับปัญหาการข่มขืนกระทำชำเรา

เนื่องจากความสลับซับซ้อนของเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เราไม่สามารถที่จะตอบปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันได้ง่ายดายเลย ปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราเป็นปัญหาทางสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากปัญหาหนึ่ง มีหลายคนตั้งคำถามขึ้นมาเพื่อที่จะได้ทราบจุดยืนของพุทธศาสนาต่อปัญหาการข่มขืนกระทำชำเรา ปัญหาหรือคำถามบางข้อหากจะได้นำเอาหลักธรรมในทางพุทธศาสนามาตอบก็สามารถที่จะให้ความกระจ่างได้ วิธีการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับปัญหาการข่มขืนกระทำชำเรานั้นเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนในการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยสามารถแบ่งหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับผู้กระทำการข่มขืนและเหยื่อจากการข่มขืนได้ ดังนี้

การนำหลักธรรมมาประยุกต์กับปัญหาในส่วนของผู้กระทำชำเราและการข่มขืนกระทำชำเรานั้น ผู้เขียนพิจารณาหลักธรรมที่จะนำมาใช้ได้ คือ เรื่องศีล

(โดยเฉพาะข้อที่สามและข้อที่ห้า) สติสัมปชัญญะและความละอายชั่วกลัวบาป (หิริโอตตปปะ)

ประการแรก เรื่องศีลห้า กล่าวคือ เป็นเรื่องของการรักษากายวาจาให้เป็นปกติ ไม่บกพร่อง ซึ่งเป็นข้อฝึกอบรมในด้านความประพฤติ การรักษาศีลเป็นสิ่งสำคัญ ศีลเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดคุณธรรมต่างๆ และสามารถแก้ปัญหาสังคมได้ ศีลในพระพุทธศาสนามีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนในสังคมมนุษย์ในทุกด้านของการดำรงชีวิต โดยเฉพาะวิถีชีวิตของคนไทยนั้นมีความผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อ การประพฤติปฏิบัติจนทำให้พระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประชาชนส่วนมากนับถือพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ต่างมีเมตตา เอื้อเฟื้อ อนุเคราะห์ เสียสละ เป็นที่ตั้งตลอดมา ด้วยคุณของพุทธธรรมคำสอนแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงสั่งสอนให้มีอิสระจากเหตุปัจจัยที่เป็นเหตุแห่งเครื่องเศร้าหมองทั้งปวงทั้งทางกายและทางใจ พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาของผู้รู้เท่าทันภาวะความเปลี่ยนแปลงของตน ของสังคม โดยใช้ศาสนธรรมคำสอนของพระพุทธองค์เป็นหลักยึดถือประพฤติปฏิบัติ ในส่วนของคำสั่งนั้น ได้แก่ ข้อปฏิบัติซึ่งบังคับไว้เป็นข้อห้ามมิให้กระทำ เรียกว่า ศีล เป็นข้อยกเว้นที่วางไว้เป็นระเบียบ ในส่วนของคำสอน ได้แก่ คำแนะนำ คำชี้แจง การศึกษาอบรม อันเป็นหลักที่ทรงวางไว้สำหรับการประพฤติปฏิบัติที่เรียกว่า พระธรรม ถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะพึงประพฤติปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้า เป็นความดีงามแห่งชีวิตอย่างมีความสุขและปลอดภัยทั้งร่างกายและจิตใจ

ศีลห้าหรือเบญจศีลนี้มีธรรมที่คู่กันเรียกว่าเบญจธรรมหรือเรียกว่าเบญจกัลยาณธรรม หมายถึง คุณธรรมห้าประการ เป็นธรรมเกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีลที่ผู้รักษเบญจศีลมีไว้ประจำใจ (พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2528, น. 140-141) คุณธรรม 5 ประการมีดังนี้

1. เมตตา กรุณา ความรักใคร่ปรารถนาให้มีความสุขความเจริญ และความสงสารช่วยให้พ้นทุกข์คู่กับศีลข้อที่หนึ่ง ผู้ที่มีความเมตตาย่อมเป็นที่รักใคร่ของคนทั้งหลาย นอนหลับก็เป็นสุข ตื่นนอนก็เป็นสุข ผิพรรณผ่องใส จิตใจชื่นบานปลอดภัย เพราะไม่คิดพยาบาทปองร้ายผู้ใดให้จิตใจเศร้าหมอง

2. สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพในทางสุจริตคู่กับศีลข้อที่สอง คือการละมิจณาอาชีวะซึ่งหมายถึงการเลี้ยงชีพในทางสุจริต อาชีพที่จัดเป็นมิจจาชีพคือการประกอบการค้า 5 ชนิด ได้แก่ (สุจิตรา ธรณี, 2538, น. 145)

- 1) ค้าขายเครื่องประหารหรืออาวุธ
- 2) ค้าขายมนุษย์ เช่น ค้ากาม ค้าประเวณี
- 3) ค้าขายสัตว์ที่มีชีวิตสำหรับฆ่าเป็นอาหาร
- 4) ค้าขายน้ำเมา
- 5) ค้าขายยาพิษ

3. กามสังวร ความสำรวม ระวัง รู้จักยับยั้งควบคุมในทางกามารมณ์ มิให้หลงใหลในรูป เสียง กลิ่น รสและสัมผัส มีความยินดีพอใจในคู่ครองของตนคู่กับศีลข้อที่สาม ผู้มีธรรมข้อนี้ย่อมมีความสุขในชีวิตไม่ก่อปัญหาให้ครอบครัวหรือสังคม ตรงกันข้ามกับผู้ที่ขาดกามสังวร เช่นครอบครัวที่บิดาเจ้าชู้มีภรรยาหลายคน หรือเป็นชู้กับภรรยาผู้อื่นย่อมทำให้เกิดปัญหาทั้งในครอบครัวของตนเองและผู้อื่น ลูกขาดความอบอุ่นและอาจหันไปพึ่งยาเสพติด ทำให้เกิดปัญหาสังคมต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ ปัญหาเยาวชนติดยาเสพติดที่แพร่หลายในปัจจุบันนี้มีสาเหตุมาจากครอบครัวแตกแยก บิดามารดาหย่าร้างกัน และสาเหตุใหญ่ของการหย่าร้างก็เนื่องมาจากบิดามารดาขาดกามสังวร บางครอบครัวบิดาเจ้าชู้ และหลายครอบครัวโซคร้ายหนักไปกว่านั้นคือ ทั้งบิดามารดาเจ้าชู้พอๆ กัน ผู้ที่รับเคราะห์กรรมคือลูก ผู้เป็นกำลังของชาติต่อไปในอนาคต เมื่อครอบครัวขาดความอบอุ่นเยาวชนมักหันไปพึ่งพายาเสพติดอนาคตของชาติก็จะมีตม ผู้เป็นบิดามารดาจึงควรตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก

4. สัจจะ ความสัตย์ ความซื่อตรง คือดำรงมั่นในสัจจะ ซื่อตรง ซื่อสัตย์จริงใจ พูดจริงทำจริง จะทำอะไรก็ให้เป็นທີ່เชื่อถือไว้วางใจได้คู่กับศีลข้อที่สี่ บุคคลผู้มีธรรมข้อนี้ย่อมเป็นผู้ที่เจริญในหน้าที่การงาน เช่น นักธุรกิจมีสัจจะย่อมเป็นที่ไว้วางใจของผู้ร่วมงาน พ่อค้ามีสัจจะย่อมเป็นที่เชื่อถือของลูกค้าทำให้การค้าเจริญรุ่งเรือง นักการเมืองมีสัจจะทำให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน เป็นต้น

5. สติสัมปชัญญะ ความระลึกได้และความรู้จักทั่วพร้อม คือฝึกตนให้เป็นคนรู้จักยังคิด รู้สึกตัวเสมอว่าสิ่งใดควรทำและไม่ควรทำ ระวังมิให้คนมัวเมาประมาท

คู่กับศีลข้อที่ห้า สติสัมปชัญญะเป็นธรรมที่สำคัญมาก พระพุทธองค์ตรัสยกย่อง สติสัมปชัญญะว่าเป็นธรรมะมีอุปการะมาก ผู้ที่มีธรรมข้อนี้ย่อมเป็นผู้ไม่พลั้งเพลอในการกระทำใดๆ ในทางตรงกันข้ามหากขาดสติสัมปชัญญะแล้วก็สามารถฆ่าผู้อื่นได้ หรือฆ่าตัวเองได้ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูตเท็จ หรือกระทำการใดที่คนมีสติสัมปชัญญะเขาไม่ทำกัน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปก็คือ เบญจศีลและเบญจธรรมนั้นเป็นข้อประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมมนุษย์ เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จึงเป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจังและไม่ควรมองข้ามไป เมื่อทุกคน ทุกครอบครัวในชุมชน สังคม และโลกประพฤติปฏิบัติเบญจศีลและเบญจธรรมอย่างเคร่งครัด ด้วยคิดว่าเป็นเรื่องที่ควรปฏิบัติมากกว่าที่จะมองข้ามไปแล้ว ทุกคน ทุกครอบครัว ในชุมชน สังคม และโลกย่อมประสบสันติสุขเช่นกัน

แต่ในบทความนี้จะขอกล่าวเน้นลงไปเฉพาะศีลข้อที่สามและศีลข้อที่ห้า ซึ่งศีลข้อที่สามนั้น คือการละเว้นจากการประพฤติดีกในกามจากการล่วงละเมิดสิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่หวงแหน เช่นการล่วงละเมิดทางเพศบุตรหรือภรรยาของผู้อื่น ประพฤติดีกทางชู้สาวซึ่งเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดการทำร้ายหรือการฆ่าฟันกันตายเป็นจำนวนมาก และนอกจากนี้อาจจะเป็นสาเหตุแห่งโรคภัยไข้เจ็บ เช่น โรคเอดส์หรือกามโรค เป็นต้น พระพุทธเจ้ามักตรัสถึงผลของการประพฤติดีกในกาม (คือนับตั้งแต่ข้อแรกเป็นต้นมา) ว่าจะทำให้เป็นผู้ประสบภัยเวร ซึ่งแน่นอนว่าต้องเกี่ยวข้องกับแ่งมมของศีลข้อหนึ่งๆ เช่นตรัสว่าบุคคลผู้ประพฤติดีกในกาม ย่อมประสบภัยเวรในชาตินี้บ้าง ในชาติหน้าบ้าง ย่อมโหม่นสับ้าง ภัยเวรในที่นี้ย่อมเกี่ยวกับเรื่องทางเพศนั่นเอง ความอยู่ไม่สุข ความวิปริตผิดเพี้ยนทั้งหลายโดยมากมักมาจากเหตุคือทำกรรมว่าด้วยการประพฤติดีกในกาม แต่โทษานุโทษจะหนักเบาจะถูกร้อยรัดแน่นหนาแะไม่ออกเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับระดับของการขาดความยับยั้งชั่งใจ ในส่วนของศีลข้อที่ห้า คือการให้ละเว้นจากการดื่มน้ำเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติศีลข้อห้าเนื่องจากสิ่งมีนเมาเหล่านี้เมื่อดื่มหรือเสพเข้าไปแล้วจะทำให้มีนเมาขาดสติซึ่งเป็นที่ตั้งของความประมาท เมื่อคนเราขาดสติแล้วก็จะขาดความยับยั้งชั่งใจสามารถหาความชั่วได้ง่ายขึ้น เช่น กรณีปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราในเรื่องนี้ พระ

พุทธองค์ได้ตรัสถึงโทษของการดื่มสุราไว้ในสัพพหลสุสูตรว่า “ภิกษุทั้งหลายการดื่มสุราและเมรัยที่บุคคลเสพเจริญทำให้มากแล้วย่อมอำนวยผลให้ไปเกิดในนรก อำนวยผลให้ไปเกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน อำนวยผลให้ไปเกิดในเปรตวิสัย วิบากแห่งการดื่มสุราและเมรัยอย่างเบาที่สุดย่อมอำนวยผลให้เป็นผู้วิกลจริตแก่ผู้เกิดเป็นมนุษย์” (อง. อนุฏฐก. (ไทย) 23/ 40/ 302) พุทธประสงค์ดังกล่าวนั้นต้องการชี้ให้เห็นถึงผลกระทบหรือผลสะท้อนที่จะได้รับในภพหน้า ซึ่งมีผลร้ายแรงตั้งแต่การต้องเข้าไปสู่นรก แม้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ก็ยังคงกลายเป็นคนบ้าไร้สติ นั่นคือผลกระทบที่บุคคลผู้ดื่มสุราจะต้องประสบตามหลักการในทางพระพุทธศาสนาอันเป็นผลกระทบข้ามภพข้ามชาติ และผลที่บุคคลจะต้องได้รับในปัจจุบันกาล คือในชั่วระยะแห่งชีวิตนี้ยังเป็นผลที่ประจักษ์อยู่อย่างแจ่มแจ้งทุกแห่งหนซึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่าเป็นทางแห่งความเสื่อมทรมามีผลเป็นที่เกิดขึ้นดังที่ตรัสไว้ในสังคาลกสูตร ที่ชนิกายปาฏิภวรรค คือ (1) เสียวรพัยทันตาเห็น (2) ก่อการทะเลาะวิวาท (3) เป็นบ่อเกิดแห่งโรคภัยต่างๆ (4) เป็นเหตุเสียชื่อเสียง (5) เป็นเหตุให้ไม่รู้จักร่างกาย (6) เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา (ที.ปา. (ไทย) 11/ 248/ 202-203)

ประการที่สอง เรื่องของสติสัมปชัญญะ สติสัมปชัญญะเป็นธรรมที่มีอุปการะมาก (อง. ทุก. (ไทย) 20/ 180/ 129) เกื้อกูลในการทำความดีทุกอย่าง พระธรรมทั้งมวลสรุปลงที่สติสัมปชัญญะตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ก็ต้องอาศัยสติสัมปชัญญะทั้งนั้น สติหมายถึงความระลึกได้ มีความรอบคอบ ไม่ลืม ไม่เผลอ ไม่ประมาทเป็นพื้นฐาน สัมปชัญญะหมายถึงความรู้สึกรู้ตัว ไม่หลงลืม รู้สึกรู้ตัวอยู่เสมอ ทุกขณะจิตที่กำลังทำอะไรอยู่ที่เกี่ยวข้องกับปัจจุบัน ไม่สนใจไปในอดีตหรืออนาคต สติสัมปชัญญะเป็นสติที่มีปัญญาสนับสนุนให้น้อมนำเข้ามาดูจิตใจตัวเอง มองตัวเองในการกระทำ การพูดการคิด เป็นสภาวะที่รู้เท่าทัน ไม่หลงผิดไปตามกิเลส ตัณหา และอารมณ์ที่มากระทบ เมื่อมีสมาธิสมบูรณ์แล้วจึงจะเกิดสติสัมปชัญญะขึ้นได้ สติคือความระลึกได้ สัมปชัญญะคือการรู้ตัวหลักธรรมข้อนี้ทำให้บุคคลรู้จักตนเองว่าเป็นใคร กำลังทำอะไรอยู่และรู้ว่าจะทำอะไร สามารถครองตนระงับอารมณ์ต่างๆ ได้ ฉะนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่าสติสัมปชัญญะจัดเป็นหลักธรรมที่อำนวยประโยชน์แก่ผู้ประพฤติเป็นอันมาก (ประหยัด ภารการ, 2553) เพราะคนที่มีสติจะไม่เผลอเผลอตนและคนที่มีสติสัมปชัญญะจะรู้ตัวในเวลาที่กำลังทำ กำลังพูดกำลังคิด ไม่หันเหไปทาง

ผิดตามกิเลสและระวางตนให้ตั้งอยู่ในทางถูกเท่านั้น และนอกจากนี้คนที่มีสติสัมปชัญญะเข้มแข็งจะตระหนักว่าตนมีทางเลือกในการปฏิบัติ ตนสามารถเลือกตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบได้ และมองเห็นว่าทางเลือกแต่ละทางที่ใช้ในการตอบสนองนั้นจะมีผลที่สืบเนื่องต่อตัวเขาผู้อื่นและสังคมอย่างไร

ประการที่สาม หิริโอตตปปะ คือ ความละอายชั่วกลัวบาป โดยหิริ คือ ความละอายแก่ใจในขณะที่กำลังจะทำชั่วทั้งทางกาย วาจาใจ รู้สึกขะเขย่งใจ ไม่กล้าทำความชั่ว ส่วนโอตตปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาปทุจริต คิดเหนียวที่เกิดจากการทำความชั่ว หิริโอตตปปะถือเป็นธรรมะสำคัญต่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนในสังคมมาก เพราะบุคคลที่ไม่ละอายแก่ใจต่อการกระทำผิด ไม่เกรงกลัวต่อผลของการกระทำผิดแล้วนั้น บุคคลนั้นสามารถทำสิ่งเลวร้ายได้ทุกอย่าง สามารถสร้างความเดือดร้อน ความเสียหายให้แก่ตนเองและคนในสังคมได้อย่างไม่หยุดยั้ง เพราะเหตุนี้สังคมจึงต้องการธรรมะนี้มาปกป้องคุ้มครอง เรียกได้ว่า เป็นธรรมโลกบาล หรือธรรมที่คุ้มครองโลก (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2541, น. 841) นอกจากนี้หิริโอตตปปะยังเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งห้ามปรามไม่ให้กล้าทำความชั่วลงได้ แม้มีโอกาสที่จะกระทำเมื่อเข้าใจว่าการที่จะทำเป็นความชั่วแล้วก็รู้สึกละอายหวาดหวั่นใจไม่อาจทำลงเพราะถือหิริโอตตปปะเป็นใหญ่ (มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา, 2558) หิริโอตตปปะถือว่าเป็นธรรมะที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมเหมือนเป็นเครื่องเตือนใจให้ระลึกไว้เสมอว่า บุคคลที่ไม่มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาปย่อมจะถูกชักจูง ชักชวนไปในหนทางที่ผิดได้โดยง่ายและมากขึ้น จนเป็นความผิดร้ายแรง ทำเรื่องเลวร้ายได้ทุกอย่างเพราะไม่มีจิตสำนึกใดๆ ให้นึกถึงบาปกรรมหรือความเดือดร้อนของผู้อื่น

และในส่วนของการเหยื่อจากการถูกข่มขืน ผู้เขียนได้พิจารณาถึงหลักธรรมที่นำมาใช้คือความไม่ประมาท ซึ่งความไม่ประมาทนั้นพระพุทธองค์ตรัสว่าความไม่ประมาทเป็นบิดาของธรรมทั้งปวง (อง. เอกาทสก. (ไทย) 24/ 15/ 25) (ทรงเปรียบความไม่ประมาทเหมือนรอยเท้าช้างที่ใหญ่กว่ารอยเท้าสัตว์ทั้งหลายที่มีอยู่ในโลกปัจจุบัน) ความไม่ประมาทมีประโยชน์ต่อบุคคล เช่น ในการดำเนินชีวิตที่มีความเสี่ยงภัยรวมทั้งยังลดและป้องกันอาชญากรรมซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคม วิธีในการสร้างความ

ไม่ประมาณคือหนึ่งมีสติระลึกก่อนจะทำ พูด คิด ในทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำไปแล้วเป็นทุกข์ เป็นโทษเดือดร้อนก็ไม่ทำ สิ่งใดที่ทำแล้วก่อประโยชน์ก่อสุขก็พึงทำในสิ่งนั้น และสองตระหนักในผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นรอบข้างเพื่อเตือนสติให้ตนเองได้ทำแต่สิ่งที่ดี ทำความดีทุกลมหายใจ (ระพีพัฒน์ จิตต์สุพรรณ, 2557) ในทางธรรม การไม่ระวังตัวทำให้จิตใจฟุ้งซ่าน เป็นอกุศล เป็นทางเดินสู่ความชั่วได้โดยไม่ตั้งใจ ส่วนในทางโลกนั้นการไม่ระวังตัว ขาดสติ ไม่รอบคอบ ไม่หาทางป้องกันอันตรายหรืออุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตก็อาจจะทำให้ชีวิตเกิดความวิบัติได้ อาจกล่าวได้ว่าในช่วงชีวิตของการเกิดเป็นมนุษย์นั้นควรตระหนักในความไม่ประมาณ และเมื่อชีวิตยังดำรงอยู่ก็พึงใช้ชีวิตอย่างระมัดระวังและประคับประคองชีวิตให้รอดพ้นจากความประมาททั้งปวง และใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญสิ่งต่างๆ ด้วยความรอบคอบถี่ถ้วน ตลอดจนถึงไม่ปล่อยจิตปล่อยใจให้เลื่อนลอย ไม่เห็นผิดเป็นชอบ และมีความไม่ประมาณในชีวิตเป็นที่สุด

หลักธรรมทั้งในส่วนของผู้กระทำการข่มขืนและเหยื่อจากการถูกข่มขืนกระทำชำเราเป็นสิ่งที่เราควรนำมาปลูกฝังให้เกิดมีเป็นพื้นฐานของการศึกษา เป็นสิ่งที่เราอาจจะทำให้เยาวชนได้ตระหนักถึงธรรมะเหล่านี้และนำไปใช้ได้ต่อเนื่องจนเติบโต ในส่วนของผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ หลักธรรมต่างๆ ดังที่กล่าวมาเหล่านี้คือสิ่งที่จะช่วยในการป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมทั้งสามารถบำบัดเยียวยาในส่วนของความรู้สึกและเรียนรู้ต่อปัญหาและสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจช่วยทำให้ปัญหาเหล่านี้ลดน้อยลงหรือหมดไปได้ในอนาคต ด้วยหลักธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในบทความนี้ได้มีการศึกษาค้นคว้าถึงการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในภาคปฏิบัติ ซึ่งพบว่ามีนักวิจัยจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปทดลองฝึกปฏิบัติในภาคสนาม ขอยกตัวอย่างดังนี้

พระราชพร ยกเชื้อ (2541) สรุปความไว้ในการศึกษาเรื่องพุทธศาสนากับปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทย: ศึกษาความคำนึงเรื่องศีล 5 ของผู้กระทำความผิดในเรือนจำกลางคลองเปรม ว่า การละเมิดศีล 5 นับได้ว่าเป็นทั้งความผิดในแง่ศีลธรรมและในแง่อาชญากรรม นอกจากนั้นพระพุทธศาสนายังมีความสอดคล้องกับหลักอาชญาวิทยาที่ว่า อาชญากรรมมีสาเหตุจากบุคลิกภาพของบุคคลและปัจจัย

อื่นๆ ภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนั้นยังพบในการวิจัยภาคสนามว่า ผู้กระทำความผิดนั้นมีความรู้และมีความคำนึงในศีล 5 เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ศาสนามีความสำคัญต่อการควบคุมอาชญากรรม แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเกิดอาชญากรรม ฉะนั้นการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสังคมจึงต้องอาศัยศาสนาและปัจจัยอื่นๆ ประกอบกัน

จกกลนี้ พงศ์วีรธร (2544) สรุปความไว้ในการศึกษาเรื่องแนวความคิดเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามหลักพุทธปรัชญา พบว่า หลักการสำคัญในทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาจิตใจมนุษย์ มีประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาคือ เรื่องการดำเนินชีวิตในทางสายกลาง คือการไม่ลุ่มหลงในเรื่องของการหาความสุขความสำราญจากสิ่งภายนอกเกินควร และไม่ทรมาณกายทรมานใจให้เกิดความเดือดร้อนลำบากแก่ตนเอง ในท้ายที่สุดแล้วต้องให้ผู้กระทำความผิดมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติอย่างจริงจังตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8

เกิดศักดิ์ ลิ้มชาวฟ้า (2543) สรุปความไว้ในการศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพของผู้ต้องขังชายไทยและการนำหลักธรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม: ศึกษากรณีเรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรี ว่า ผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า หลักศีล 5 ธรรม 5 นั้นมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ทั้งการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและการดำรงชีวิตของผู้ต้องขัง และการอบรมจิตตภาวนาเป็นกิจกรรมทางศาสนาที่มีความเหมาะสมกับผู้ต้องขังในเรือนจำ อันจะนำไปสู่การนำหลักธรรมมาใช้แก้ปัญหาการใช้ชีวิตในสภาวะปัจจุบัน

โดยสรุปแล้ว กล่าวได้ว่าการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับปัญหาในสังคมนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชีวิตมีความสุขสมบูรณ์ เป็นสิ่งที่ให้คุณค่าแก่ชีวิต หากผู้ปฏิบัติเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญ มีความตั้งใจในการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังก็ย่อมจะประสบผลดีมากมายและเป็นทีที่ประจักษ์ได้ด้วยตนเอง

## 6. สรุป ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ

บทความนี้เน้นประเด็นปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราที่เป็นอยู่ในสังคมไทย โดยชี้ให้เห็นถึงสาเหตุปัจจัยของการข่มขืนกระทำชำเราในสังคมปัจจุบันและการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับปัญหาดังกล่าว จะเห็นว่าความเสื่อมโทรมทางจิตใจและศีลธรรมเป็นอีกปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่ใช่เรื่องไกลตัวแต่อยู่ใกล้ๆ ตัวเรา โดยเริ่มมาจากสังคมขนาดเล็ก จุดเริ่มต้นมาจากพื้นฐานครอบครัวสู่โรงเรียน จากโรงเรียนสู่สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย แต่ละสังคมอาจมีปัญหาไม่เหมือนกันเพราะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองแตกต่างกัน ในสังคมไทยมีปัญหาคrucial เกิดขึ้นและก็ยังมียกหลายปัญหาที่มีอยู่ ซึ่งควรจะได้ให้ความสนใจและช่วยกันแก้ปัญหา โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ไม่ใช่เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คนใดคนหนึ่งในสังคม ปัญหาความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมในจิตใจ หากเราทุกคนในสังคมได้ร่วมมือช่วยกันป้องกันแก้ไขปัญหาลำเลียงจริงจัง ปัญหาที่จะลดลงหรือหมดไปได้ อันจะยังผลให้ประชาชนชาวไทยได้มีการอยู่ดีกินดีมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สิ่งที่ได้กล่าวมาในบทความข้างต้นทั้งหมดเป็นการชี้ให้เห็นถึงจุดเกิดเหตุของปัญหา แนวทางแก้ไขในการหาทางออกโดยการนำเสนอทางออกหลายด้านเพื่อต้องการให้สังคมได้รับรู้ว่า ทางออกในการแก้ปัญหาไม่ได้มีเพียงด้านเดียวหรือถึงทางตัน ยังมีอีกหลายแง่มุมที่เรายังไม่ได้ค้นพบเจอและนำไปปรับใช้แก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ อย่างไรก็ตามสังคมเราจะสงบสุขได้นั้น ไม่ใช่เพียงบ้านเมืองสงบสุขเพียงอย่างเดียว จิตใจ ศีลธรรม และคุณธรรมของคนในสังคมต้องอยู่ควบคู่กันไปด้วยเช่นกัน

## รายการอ้างอิง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและมูลนิธิสร้างสุขเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง.

(2550). สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ หัวใจสำคัญของสุขภาพผู้หญิง. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.

- จงกลนี พงศ์วีรร. (2544). แนวความคิดเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามหลักพุทธปรัชญา (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เทิดศักดิ์ ลิ้มชาวฟ้า. (2543). การศึกษาศาสนาของผู้ต้องขังชาวไทยและการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด: ศึกษากรณีเรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาศาสนาเปรียบเทียบ). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- นิตยา พิริยะพงษ์พันธ์. (2538). นุด: ธุรกิจผลประโยชน์บนร่างกายผู้หญิง. สตรีทัศน์, 11(35), 21-23.
- นิรมล พงดาพร. (2536). คือผู้หญิง...คือมนุษย์. กรุงเทพฯ: เจเนเดอร์เพรส.
- ประหยัด ภารการ. (2553, 12 พฤษภาคม). สติ สัมปชัญญะ ธรรมที่มีอุปการะมาก. สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2557 จาก <http://Kruyat.wordpress.com>.
- พรพรพร ยกเชื้อ. (2541). พุทธศาสนากับปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทย: ศึกษาความค่านึงเรื่องศีล 5 ของผู้กระทำความผิดในเรือนจำกลางคลองเปรม (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาศาสนาเปรียบเทียบ). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2541). พุทธธรรม ฉบับขยายความ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2528). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพเนตร ธนาภิรมณ์. (2526). บทบัญญัติกฎหมายเรื่องการข่มขืนกระทำชำเรา. สตรีทัศน์, 1(1), 3.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 1-45. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา. (2558, 4 กรกฎาคม). ความละเอียดและความเกรงกลัวต่อบาป. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2558 จาก [www.dhammadhome.com/webboard/topic/26726](http://www.dhammadhome.com/webboard/topic/26726).
- ระพีพัฒน์ จิตต์สุพรรณ. (2557, 2 มกราคม). พระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://sites.google.com/site/petesweetty/contant>.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สวลีรัตน์ ฟิงพราวลี. (2548). ผลกระทบทางด้านจิตใจ กระบวนการช่วยเหลือและการปรับตัวของผู้หญิงที่ถูกข่มขืนในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต สาขาการส่งเสริมสุขภาพ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุจิตรา รณริน. (2538). ศาสนาเปรียบเทียบ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- สุชีลา ตันชัยนันท์. (2533). ปัญหาผู้หญิง: ปัญหาผู้หญิงหรือปัญหาของใคร?. กรุงเทพฯ: ผนึก.
- สุนทรีย์ สิริอินตะวงศ์. (2557, 13 กรกฎาคม). ประเด็นปัญหาทางเพศในสังคมไทย. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2557 จาก [www.Prachatai.com/urnal/1014/07/54562](http://www.Prachatai.com/urnal/1014/07/54562).
- สำนักข่าวเนชั่น. (2557, 23 มิถุนายน). ลุงเขยข่มขืนเด็กหญิง 11 ขวบ. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2558 จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/poolom>.

Received: October 19, 2017

Revised: May 3, 2019

Accepted: May 3, 2019